

բացատրելի այն յայտնություններն որ
օտար քարոզիչք օր առօր աւելի և
աւելի ունենում են ճանկատանի
հայոց մէջ: Հայերիս կողմից կատա-
րեալ անտարբերութիւն և անհո-
գութիւն, իսկ հակառակորդներին
կողմից աշայծութիւն և մեր ամեն
սխալից օգուտ քաղելու պատրաս-
տակամութիւն— հետեանքը պարզ
է:

Անցեալ շաբաթ տեղւոյս սրբա-
զան առաջնորդի կարգադրութեամբ
եկեղեցիներում ծանուցում եղաւ
որ իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ ծուխ
առաջիկայ կիրակէ, ամսոյս 29-ին
ընտրէ չորս պատգամաւոր, որ սորա
հաւաքվելով միասին խորհրդակցին
և վիճակային պատգամաւորին ընտ-
րեն) և Աթուռում կաթողիկոսական
ընտրութեան մասնակցելու համար
իբրեւ Վրաստանի թեմի ժողովրդա-
կանաց ներկայացուցիչ:

Կաթողիկոսական ընտրութեան
հարցն այնպիսի նշանաւոր և կեն-
սական խնդիր է հայերիս համար,
որ շօշափում է եկեղեցւոյ շահերն,
որ ամենաթանկագինն է հայ ժողո-
վրդոց սրտին, ուստի և չենք կա-
րող մեզ թոյլ տալ մտածելու որ
թիֆլիսի հայ հասարակութիւնն այս
գործունէն ևս ըստ սովորութեան ան-
տարբեր ճնայ և խմբովին չը ժողով
եկեղեցիներում խնդրին յարմար ար-
ժանաւոր անձինք ընտրելու որ սո-
քա էլ այնպիսի մի խորհուրդ հե-

ռատես) ծանրաբարոյ, եկեղեցւոյ
շահերին նախանձախնդիր, նորա պա-
հանջին և նշանակութեան համար մի
անձնաւորութիւն ընտրեն) որ իւր
ներկայութեամբ ս. Եջմիածնայ պատ-
գամաւորաց ժողովում, յիշաւ յար-
գանք գտնէ և թիֆլիսի վիճակի հայ
հասարակութեանց պատուի բերէ:

Պէտք է թիֆլիսի հասարակու-
թիւնը հասկանայ որ իրան մեծ
ամբի կը լինի և թէ նորա պատգա-
մաւորը լինի այսպիսի անձնաւորու-
թիւններէից որոնք սովոր են ամեն
հասարակական գործերի մէջ բռնի
խցկվելու պրակտիկութեամբ, օ-
գուտ քաղելով ժողովուրդի կամ ան-
տարբերութիւնից և կամ նորա բարե-
սրտութիւնից, այդ պատճառով էլ այ-
ժմ լինի զանազան հաստատութիւնք
այնպիսի անձնաւորութիւններով որ
ոչ թէ գործին ծառայելու համար
են պաշտօններ ստանձնում, այլ սր-
նախառնութեան կամ անձնական հա-
շիւները համար, որպէս զէ մի տեղ
ձրի ծառայելով որ ոչ մի պատաս-
խանատուութիւն նրանց չէ պա-
հանջում և աշխատանք) այլ տե-
ղերում արդիւնաւոր պաշտօններ
ձեռք ձգեն) հասարակութեան աշ-
քը թող վիշելով իբրեւ ժողովրդա-
սէր և սորա շահերին ձրի ծառա-
յողներ:

Այսպիսի պրակտիկները բացի գոր-
ծին օգուտ չը բերելից և անպատու-
ութիւն կը բերեն թիֆլիսի հայ հա-
սարակութեան միւս պատգամաւոր-
ներին առաջ և կը կոտորեն հասարա-
կութեան յարգանքը: Նոքա միայն

իրանց շահերին ծառայելու են ըն-
դունակ) որին ամեն բան կը զոհեն:
Հարկաւոր է զոյշ լինել) հերիք է
որքան թմրած և անտարբեր մնաց
թիֆլիսի հայ հասարակութիւնը:
Խնդիրը ծանր է և նշանաւոր) հար-
կաւոր է սթամբուլը:

Մեզ արդէն լուրեր են հասնում
որ պրակտիկները շարժում են և ծա-
կանաւոր լինելով գործում ամեն տեղ
որպէս զէ թէ՛ իրանց շահը գտնեն և
թէ՛ յետոյ դեռ հասարակութեան
վերայ էլ անձնաթի գնեն:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Պ. ԽՄԲԱԳԻՐ «ԱՐՁԱՅԱՐԻ» Դ.

Եթէ ձեր յարգելի շաբաթաթիւնի
մէջ ես տեսնէի այն նկատողութիւնը
կարդացի այսօր կիրակի (Ձ 3 «Արձա-
գանք») ևս կը կարծէի, որ իմ էլ չէ օն
բարեկամներդ մէկն է այդ նկատողու-
թիւնը ներս արձագրել իմ յարգած և
սիրած «Գործի» շաբաթաթիւնում «Ար-
ձագանքի» մէջ:

Բայց այդ նկատողութիւնը արած է
ձեր անձնական խմբագրութեամբ՝ հայ
գերատնայական խմբի բազմաթիւ աշ-
խատանքի մէջ:

Այս նամակը գրուած է «Արձագա-
նքի» խմբագրութեան ուղարկելու, բայց ի
նկատի ունենալով այն չորսօրեայ հար-
ցը այդ շաբաթաթիւնի մէջ, որի յայտ-
նած կարծիքը վերաբերեալ ներկայ հայ
խմբագրական խմբին, պահանջում է ա-
րագ պատասխան, ևս դիմելով պատու-
ական «Մեղուի» խմբագրութեան իբրեւ
լրագրի, խնդրում եմ չը մերժել տպե-
լու, ձեր լրագրի էջերից մէկը մէջ:

Գ. Չ.

խառնութեամբ առանց նիւթական վար-
ձառութիւն ստանալու, գործը ոտքի
կանգնեցնելու ժամանակ . . . Մեռած
հայկական թատրոնի գաղափարին չունչ
տալու ժամանակ, Ուրբե-Արամիան այդ
վսեմ գաղափարին ապոստոլ տալուց յե-
տոյ և յանուն նրա Ռուսաստանում սա-
կու կիսուածները դիզելու ժամանակ,
տիկին Հրաչիային 300-ական ամսականը
վճարելուց յետոյ և այլն: Եւ այդ ժա-
մանակ երբ խեղճ հայկական թատրոնը
բարձի թողի արած իւր կարծած հանձար-
ներէից և «յառաջագէտ» հայ թատրա-
սէրներէից հողեւորը գրութեան մէջ
անգրում է, հաւաքվում է մի փոքրիկ
անաչառ գործունէակ խմբիկ և կամեն-
ում է իւր կարողացածին չափ գործել
յանուն այդ վսեմ գաղափարի, առանց
ոչ թէ 20 հազարական այլ և ոչինչ մի-
ջոյի և մօտենում է արդէն իւր թա-
րոնական ներկայացումները շարքը լրաց
նելու ներկայ տարվայ շրջանում, դուք
վստահալ խորհուրդներու նրա գործունէ-
թիւնը վերաբերում էք նրան ու ըստ-
ուէր գրում նրա այդ անաչառ գործու-
նէութեան վերայ յանուն երեակայած
հայ թատրոնի ֆոնդի մէկ կոնցետ տալու
նպատակով:

Ես, պ. խմբագիր, ձեզանից առաջ
խառնականցի, որ հայ թատրոնի գաղա-
փարը հողեւոր է թիֆլիսի խնդել-
գէտ մօզա և շուշուրի միջոց հայ
հասարակութեան հոգիին, խոստովանե-
ցի իմ «Բանդէջէք», քանիցէ-ք վեր-
նագրով յօդուածում «Մեղուի» մէջ 1881
թուականին, նախագուշակելով հայ թա-
րոնի անկումն, խոստովանելի, բայց չը
յուսահատուցող, և այն փոքրիկ անձնա-
նուէր խումբը, որը պատուում է ինձ իւր
պարագլուխը համարելով, ամեն կերպ
ամենաշնորհաւոր աշխատութիւնով ճշդ-
նում է վերականգնել այդ թատրոնի
գաղափարի գոյութիւնը, չը նայելով, որ

ամեն մէկը համարեա այդ աղքատիկ
խմբի անձնակցերից, ներկայացումն վեր-
ջացնելուց յետոյ դառնում է իւր ցուրտ
ընակարանը և յետոյ է քաղցած փորով
չատկը իւր նմանապէս քաղցած ընտա-
նիքի և մանր երեխանց հետ, այն ինչ
դուք կ'օնցէրդ կալացած գումարը ե-
րեքի կը յաւակցենք մեզ վերայ ծիծա-
ղող իրանց հանձարներ կարծողներին
բաւականութիւն տալու համար:

Եւ է պարզ խոստովանէք, որ ձեզ
ոչ թէ թատրոնի գաղափար է հարկաւոր,
այլ այն կամ այն անձնաւորութիւններ,
որոնց հրաւիրելու համար հարկաւոր է
մեծ գումար, որը չունենալով, մենք չենք
վստահանում այն խաղերը տալ որով
կարողանայինք շրջակա հանդիսականնե-
րի աչքերը վարժեցնել անուններով: Մեր
միայն նպատակն է մեր ոյգիւրով և մեր
միջոցներով պահպանել թատրոնական
բեմի արժանատիութիւնը, մինչև որ հա-
սարակութիւնը կ'ընտելանայ նրան և ա-
ռուել առողջախոհ միջոցներ կը գտնէ,
առաւել հաստատութիւն շարունակելու
րա գործունէութիւնը և ոչ թէ՛ 20 հա-
զարներ չապլելով քանիցէ և դառն
և յետոյ մեզքը ուրիշներ վերայ գցե-
լով, թատրոնի «ժողովութիւն» կ'անքի
հետքերը փնտռել:

Գ. Չաչկան.

Կիրակի 22 յունւարի:

ՄԵՏԱԳԱՏԻՒ ՊԱՐՈՆ ԽՄԲԱԳԻՐ.

Ձեր թերթի երեկուայ №-ի մէջ
լոյս տեսաւ «Արդարացաւ» վերնագ-
րով մի պատիւը) որ նուիրված է
հանգուցեալ կնոջ՝ Նատալիա Տ.-
Մարկոսեան — Միջոցներէի յիշատա-
կին:

Ձը կ'ամենայնով երկար խօսել այդ
պատիւի գրելու և այլն և այլն նը-

կրթութիւնը պարեր նուագեց. Գողի-
թեանցը ամստիկնոջ հրաւիրանք առա-
ջին կատրէլին մասնակցեց, պարելով
սրա հետ: Օրիորդները մայրերը տեսնե-
լով այս, անբաւական հեռացան հիւրա-
սենեակը՝ դաշիճը պարողներին թողնե-
լով:

— Չարմանում եմ քեզմէն, Սալամէ,
որ դու էլի Բուրթիկեանցի անունը յի-
շում ես, արդ էլ չը կայ, չը կայ ու չը
կայ... դրամսին խիստով ասաց մի կին,
դիպի սուտ դուրս եկաւ՝ քամու բերանը
քամին է տարել, աւելացուց ծիծաղե-
լով:

— Եւ է Գողիթեանցի մէջ ինչ
գտար, որ նրան էդպէս դաշիւ ես կպի,
արդ նա կնիկ ուզող չէ, ասում էր միւս
կինը...

— Հոմ գիշին, թէ հարուստ ունին
չի լինի, իմ աղջիկը ոչովին չի ուղի. ա-
խր տարին մէկ երկու անգամ իրա տա-
նըն էլ վեշէրներ չ'ստաքէ, ջինս կուռա-
շուի իրէինս, արդ ձգնուց կուռաքովի:

Կոստիկոնի ժամանակը հասաւ. ամեն-
քը պարելու պատրաստուցան, գոյն-
դոյն ժապաւններէից չինած փոքրիկ
հանգուցներ, փոքրիկ ծաղկաւնջեր, բո-
ժոժներով զարդարված սանձը, ստամակ-
ներ օրիորդներին և տղերանց անուանե-
րով թէ և բաժանակցան իւր ժամանակին
և շատ կարգով, բայց ըստը անհամար
կացաւ. ամեն զուարճութիւնն և ուրախ-
ութիւնը մեր օրիորդներին չը պատճա-
ռեցին, ինչ որ նորա սկզբում գուշակ-
ում էին... Գողիթեանցը գործերը
պատճառ ըստած շատ վաղ անցայտայել
էր դաշիւնից...

— Նինա, շնորհաւորում եմ, միթէ...
ինչպէս ես կարող էի երևակայել... ա-
սում էր մի օրիորդ, տեսնելով Նինա
ճուտիկեանցին փողոցում:

— Այո, սիրելի, կարող ես շնորհա-
ւորել:

— Այդո՞ւ Զիթունեանց, վերջապէս
յաղթեց քեզ:

— Կարող էիք քեզ երևակայել, սի-
րելի Անէտ, որ այդ մարդը կարողու-
թիւն կունենար... հիմա միայն իմացայ
. . . Թէ և նրա խամային այրուել է,
բայց էլի բաւական հարստութիւն է
մնացել նրան...

— Անա, ասաց ընկեր օրիորդը և լը-
ռեց:

Ն Բ Ե Ւ Ա Ն
11 յունւարի.

Է՛յ, դիմի գաղէթաճի աղայ, ասքան
վախդ է Ղալայի Մարգարէ ճէջ չի է-
րենայ, ճէջ տաղ կ'աւելի, թէ ջանմ,
աս հարկիք վեր խոտի պոճախն է բա-
թըմիւն էլի, որ ասպէս ձէնը ձուրը
կտրիք, տաղ է երիւ: Է՛յ խապար մա-
պար կ'աւելի, ճէջ չալ ու քէֆս ևս
հարցնիս, ճէջ տեղաւ կուռտան, ճէջ տե-
ղը զլլիս, ճէջ դարստ կը քաշիս, ճէջ մէ-
քարակալիւր կը գրիս, ճէջ կ'ըսիս թէ
ջանմ, աս մարդը սո՛ղ է, մեռիք է, ա-
նթիք է, ծառաւ է... ճէջ, ճէջ տեղը չիս
յլլի, ջիպտան մեռնան իս երիւ քու
թետաշ Ղալայի Մարգարէն Սալթ
դուն չիս, դաղէթաճի աղայ, շատերը
ինձնէն յերէս ին դառցիք, ալ բարե-
չին տար, ալ քովս չին դար, ալ տեղա-
կըս չին տար: Է՛յ դիմի, փոճ
ախարք, անվախորդ օր Ղալայ-
չի Մարգարի թրի երկու թա-
րաֆն ալ կը կտրի, օրը հազարը տուն
մտնէր, դէնիւր, չունիք քեռայ պոճախ
ուռուլու բան շատ կար: Անվախորդ օր
դուլաթը դունէս յերթէցէս կը թտփիւր,
շատ լաւ Ղալայի Մարգարէ էի, ճնք հի-
մի օր քիչմ աղքատիւ իմ, դալքան դա-

ւիր է, ուռուղեկարս թարս կը վիշ, դու-
վաթ դուշին ինձնէն խրանիւր է, ալ յե-
րեսիս չին աշիւր, ալ տէրը չին յլլի:
Ըստայ դունիսիս բանը ասպէս է. քանի
ջէպը լքեմ է, օղջանձը տեղը, ջանդ դը-
վաղ կան, ձեռքը դուլաթ... աշխարհը
բիթիւն դառնան կը քեզի սանահն ու
քաւոր: Է՛յ օր քիչմ սէլիդ թաքըռա-
կը դուք ձաւթեցին յէլաւ, յամեն բան
սուրը տվիւր ու յընկար եօրդան դաշա-
կը, ալ ոչ քաւորը կ'երենայ, ոչ սանա-
հէրը:

Է՛յ մի հրամանելի արդ էնիմ թէ առ-
քան վախդ է վեր տեղ էի բաթմիւր է-
ղիւ, ինչի չէի դալայիւ:

Այնպիսի սոյելիմ, աստից քանիմ
ամիս յառաջ մէ զօջայ, ժանդոս, միտ
դուռայայ պղինձմ բերին, վար ջիկցին
խամաթս թէ. «Թէզ պիտի դալայիս, օր
մեր թարաֆին վարժապետներուն հմար
ատոր մէջը ապուր պիտի էփինք»:

Կաշիմ պղնձի չէնք ու շնորհին, կա-
շիմ խոր դեղնած ու դուռայայ պղնձ-
ներուն, մօքիս մէջը կ'ըսիմ, «Տողը ան
վարժապետներուն զլլուս, որ ասպէս
պղնձից պիտի ապուր ուտին ու վարժա-
տուն պահին»:

Դժ ջանմ, աս պղինձը սրանից յընկիւր
է, դուռայայ է դարցիւր, ալ խոր ինչը
ես դալայիմ: Չորս թարաֆէն ինձի թա-
րալաթին էրին թէ. «Աստ քու բանը չէ,
քեզի կ'ըսիք դալայէ, դուն ալ դալայէ,
քեզի ինչ»...

Հաստ օր դուլաթին էրին մեր աղա-
մաղները, ու դալայիւս վարան ալ օր
նայդ բուռս դրին, ևս ալ, չարապը ձա-
րահատաւ, յոտիւրս հանի ու մէջը մը-
տայ: Մէկ, երկու, երեք անգամ օր
ֆալաթին էլեղայ, աս յանաւրի մէջը,
մէմալ բնիկանիւրայ սա հա զլլուս
վրայ էկայ ու աս յանաւր պղինձը

պղնձներուն վրայ անպէս դալաթմիւր է-
ղաւ վրատ, օր քիչ մնաց, նափտաւ կըս-
րէր: Աս դալաթային, շնորհալալիմ,
խամթիւրսիս վրտ աստան, պղինձը ան-
մէկ զլլալցին ու ինձի անջախ տկը
հանցիցին: Փաճք Աստուծոյ, բան չիւր է-
ղիւ, քիչմ զլլուս կտրիւր էր, ոտքը դուս
էր յընկիւր, մէջքըս կապըտիւր էր, մատ-
ներս քնջիւր էր, փորըս ահից սանջու
էր յընկիւր... Աս օրվանից յընկայ եօր-
դան դալայիւր ու տէ՛յօր հիմի անքայի
կը: Է՛յ մի փառք Աստուծոյ էփէջայ է-
ղիւ իմ, ձեռքս նայիստ մայիստ բան ու
ման բուն կը, քանիմ օրից յետու թա-
ղայ խամթիւս բանամ կը ու բուլայիմ
կը եալմա՛ւ եալմա՛ւ դալայիւ:

Է՛յ մի աս դուռայայ պղինձն ալ մնա-
ցիւր է անպէս կիսադալայիւր, չունի բի-
թուն դալայիւրն ալ վախենան կը, թէ
մէկ օր ալ իրանց զլլուս դալաթմիւր
յլլիւ, ատոր հմար ճէջ մէկն ալ չին մօ-
տենար: Է՛յ մի ես ալ նոյ իմ իսկիւր է-
կիւր, ու ինձի ինձի կ'ըսիմ կը, օչան
հարկաւոր է, անքան ասպէս ժանդոս
մնայ օր, ժանդի մէջ փիթ, տէ՛յօր աս
պղինձի տրիւր իսկը դուլաթ դայ, տա-
նի դալաթիւր քովը, լաւ լալաթիւր ջառ-
թիլ տայ ու մէ թիթիւ ամանմ չինիւ
տայ, պրծաւ դնայ:

Օտրոյ է ինքը մենք պղինձ է, շատ
խաշոր է: 30 փաթ ալ դուլայ կը, հմայ
մէջը խալիս պղինձ 10 դրվանդայ ան-
ջախ յլլիւ, մնացածը ժանդի մէջ վը-
տիւր, խաշայէ է կիլիւ:

Աս դալայիս դուլաթ էկաւ, ինձի հե-
րիք չէ, մեր դալայէք ու, բանդանքէ-
րիթար, ուստարային ալ մէ թարաֆէն
զլլուս կրակ է դալիւ ու դուլաթմիւր է-
նէ կը թէ. «Դուն լաւ դալայիւ չիս, չը
կըցար մենք պղինձը դալայիւ, դալաթու-
թիւնի թարիւր տար, դնա յուրիւ զանի-
ւաթ անվալիւ»:

Աման Աստուծոյ խաթիւր, ուստարայի

ջան, արդ ես աս 40 տարի է դալայիւ
կը, 60 տարեկան մարդ իմ դալիւ, ալ
աս բիտար վախտա ինչպէս կընամ, իմ
դանիաթիս թարիւր տամ ու յուրիւր դա-
նիաթ սուրիւմ,

Չորս թարաֆէն ուստարայիս թախա-
լաթիւ էրին թէ. «Ջանմ աս լաւ բան չէ,
հարկիքն դանիաթը օր ձեռքէն իլիս
կը, ալ ինչով իրեն մէ բօրով օրու չո-
շուրը պահէ, ալ ինչպէս գեշմիւր յլլիւ
աշխարհիս մէջը»:

Չէ, տեսայ ուստարայիս խօսք չի
հանկնայ, աստանի ձին նայիւր յընկիւր է
յետուս, քարը գուլն չի թալիւ, չարա-
սըզ, ճարահատաւ փատափուստ դուս
թափեցի խամթիւր ու քօշեցի ատ հա-
րիթի ձեռքից: Է՛յ մի էկիւր իմ իսկիւրն,
թալայ խամթիւր իմ բալիւր, թալաթ ուս-
տարայի իմ գալիւ, թալաթ պղինձ իմ
նիքը աստից ինչպէս գլիւ կը գործու
չաւ հիմի դալայիւ իմ, աման չէն յի-
մայիւր, մարիֆաթս չին տեսիւր, ատոր
հմար ալ շատ ժանդոս աման իմ խա-
նութիւր չին բերիւր խալմա, եալմա՛ւ դա-
նիաթիւր կը խոր ինչը հետ, մէկ
գտնամ ասպէս եօլայ կերթանք կը,
տէ՛յօր տեսնիք սօնդերս ինչպէս գլիւ
կը: Ուստա ունիւր օր, գործս լաւ յլլիւ
մէ թիթիւ բանարում ալ կը բունիւր, չարա-
թը ժամմ կը զլլիւ, մեռնիւր իրեն,
սուրը իջմաճին, օր սոյուդիւր էլ ժան-
գոտ ամենը թալիւ էնէ, բերէ, եալմա՛ւ
եալմա՛ւ դալայիւ:

Է՛յ մի հանցիւր, դալէթաճի աղայ,
ըստայ հալ, դալիւր, աս փորձանքն է-
կա. դուլաթ եւ պղինձն պիտի դալայիւ,
աս քիտարայ պղինձը ինձի դալայիւ:

Աս ինձի խրատ, մէմալ էդնի ասպէս
մենք, մենք պղնձներու ձեռք չը դա-
նեմ ու տալը մնամ:

Հրամանելի դուլաթար

Ղալայի Մարգար

պատակի մասին առաջարկում եմ հեղինակին հրապարակորեն յետ ըստանալ իր նուէրը որովհետեւ հեղինակը եթէ իրաւ փոքր ինչ ծանօթ էր հանգուցեալին հետ պէտք է գիտենար որ այդ տեսակ մի նուէր ոչ այլ ինչ է եթէ ոչ նրա յիշատակի անպատուելումի ձգտումն:

Ընդունեցէք եւ այլն.
Գաբրիէլ Մերզկիանց.
Թիֆլիս, 1884 թ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

«Neue Freie Presse» լրագրում կարդում ենք. — «Պ. Գիրսի երկօրեայ ներկայութեան ժամանակ Վիեննայում մենք առիթ ունեցանք տեսակցելու ռուս քաղաքական անձնի հետ և լսել նորա բերանից մի քանի նկատողութիւններ որոնք չեն յետաքրքիր չափաբարութեան էլ կարող են լրացնել Ներսիսի ներկայ վիճակի պատկերը: Գիրսը մեծ գոհութիւն յայտնեց իրան եղած ընդունելութեան համար Վիեննայում:

Նա ասաց, որ նորա ճանապարհորդութեան սկզբնական պատճառը միայն ցանկութիւն էր անսնելու իւր հիւանդ աղջկան Մոնտրէում և մի և նոյն ժամանակ հանգստանալ ամեն գործերից: Բայց նա հրաւեր ստացաւ իշխան Բիսմարկից իրան այցելելու Գրիգորիստրոհէում և ինքը չէր կարող հրաժարվել այդպիսի սիրալիր հրաւերից: Գրիգորիստրոհէից նա շատ ուրախ հեռացաւ գոհ լաւ յարաբերութիւններէ իր Ռուսաստանի և Գերմանիայի մէջ:

Մոնտրէում Վիեննայի ռուս դեսպան իշխան Լորանովը հաղորդեց նրան, որ կայսր Ֆրանց-Յովսէփը կամենում է նրան տեսնել Վիեննայում և ինքը աւելի ուրախութեամբ շտապեց կատարել կայսեր ցանկութիւնը: Բայց որովհետեւ նրան կաշկած էր հին բարեկամութիւնը: Այստեղից — ասաց ռուս նախարարը — ծագեցաւ զարմանալի բանակութիւն: Եթէ արեւօք տաք լինէր հրաւեր այցելելու Վիեննան թէ ոչ: Ներկուս էլ ձգմարիտ է: Եթէ մի մասնաւոր անհատ ինչ յայտնած լինէր այդպիսի ցանկութիւն, ես կ'սպասէի պաշտօնական հրաւերի: Իսկ երբ այդ ցանկութիւնը յայտնում է մի թագաւոր, այն եւս աւստրիական կայսրին, որ բարեկամական յարաբերութիւն ունի իմ թագաւորիս հետ — սա հասարակ հրաւերին որ և ես ընդունեցի ամենայն ուրախութեամբ: «Ուրեմն — համարձակեցայ եւ նկատել տալու է «Neue Freie Presse»-ի թղթակիցը — այս ճանապարհորդութիւնը կարելի է համարել խաղաղութեան նոր երաշխաւորութիւն: Ոչ թէ երաշխաւորութիւն, այլ խաղաղութեան ապագայը: պատասխանեց պ. Գիրսը — որովհետեւ երկու տէրութեանց մէջ յարաբերութիւններ առաջ էլ լաւ

էին: Ներսիսի վիճակն այնպիսի է, որ ոչ մի կողմից չէ կարելի յուսալ խաղաղութեան խանգարում: — «Բայց հասարակաց կարծիքն այդ վերաբերութեամբ շատ դիւրագրող է: Նա գուցէ այլապէս բացատրէր իրողութիւնը. եթէ տեղի չ'ունենար Վիեննայի այցելութիւնը: Մանաւանդ երբ հաղորդում են Բալքանեան թերակղզու վերայ պատահած մի դէպք: Իսկոյն ծագում են երկու լիւրիս ինչպէս պատահեցաւ Բուլղարիայում և Ներքիայում տեղի ունեցած դժուարութեանց ժամանակ և այժմ երբ տարածայնութիւնը կան Կ. Պոլսի պարսիկաբեր հետ:

«Նա չեմ ժխտում, որ կարող էին ծագել և սխալ բացատրութիւններ, եթէ ես չ'ըզայի Վիեննայ, թէ ես երաշխաւորեալ կարող եմ հասնուած, որ ամեն անբարեխաղ մեկնութիւն անհիմն կը լինէր այս դէպքում: Իսկ սխալ բացատրութեանց առաջն առնված է: Ինչ վերաբերում է բուլղարական գործերին, սոքա իսկ տեղական կեդարանք ունին. գործը աւելի անձնական քան քաղաքական հարցերին էր վերաբերում և չ'ըզայի կարծիքով, որ նոքա կարող լինէին վերջով Ներսիսի խաղաղութիւնը:

Այս խօսակցութեան ներկայ եղող մի երրորդ անձնաւորութիւն նկատեց. «Neue Freie Presse»-ի խաղաղութեան մոնիթորը պաշտպան է: «Նա էլ նոյնն էմ բացառապէս Գիրսը: Այս կէտում մենք համարեցինք, և ես շատ ուրախ եմ, երբ այստեղ կամ մեզ մօտ Ռուսաստանում գովաբանութեան խաղաղութիւնը: Ով որ բնակիչներն աշխատում է զբաւել խաղաղութեան համար, մեծ ծառայութիւն է անում երկու տէրութեանց էլ: — «Բայց շատ քաղաքագէտներ դեռ չեն հրաժարվում այն կարծիքից, թէ գործը կը հասնի պատերազմի Ռուսաստանի և Աւստրիայի մէջ: — «Նա չեմ կարող այդ ինչ այլապէս բացատրել: — ասաց նախարարը ժպտալով — բայց եթէ նրանով որ դեռ մինչեւ ցայժմ այդպիսի պատերազմ տեղի ունեցած չէ, որովհետեւ Նա պոլեմիկ պատերազմի դէպքը հաշուի առնելու չէ: Պատմութեան մէջ չ'ըզայի Աւստրիայի և Ռուսաստանի մէջ պատերազմի օրինակ, շահերի տարբերութեան համար: Կայ շահերի զանազանութիւն և այդ միշտ կը լինի: Բայց մի՞թէ մենք միշտ չենք կարող խօսքով վերջացնել ամեն բան: Անցեալում մենք տեսնում ենք ռուսներ, երբ կարծես Ռուսաստանի և Աւստրիայի մէջ ծագում էին զօրեղ դժուարութիւնը, բայց թագաւորների և բարձրագույն քաղաքական գործախառնների իմաստութեամբ երկու տէրութեանց բարձրագոյն շահերը բացատրվում էին սիրալիր բանակցութեամբ և վերջ տաւնում:

— «Խաղաղութեան բարեկամների համար շատ միեթարական է, որ ռուսաց քաղաքականութեան ղեկավարն այդպիսի հայեացքներ ունեն

ցող անձնաւորութիւն է: — «Նա պէտք է հրաժարվում այն կարծիքից, որ իբրեւ թէ ես եմ ղեկավարում Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը, նորա նախագիծը կազմում է իմ թագաւոր: Մենք միայն նորա գործիք ենք: Նորին Մեծութիւն կայսր Ֆրանց-Յովսէփը, որ արժանացրեց ինչ ողորմած ընդունելութեան, ղեկավարեց այս կամ Վիեննայ: Այսպէս վերջացաւ խօսակցութիւնը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Բազումից պ. Ս. Ա. հաղորդում է, որ ամսույ 15-ին Շամախու թեմի պատգամաւոր ընդհանրական կաթողիկոսի ընտրութեան համար Ս. Լեւոնիան ընտրվել է Շամախու առաջնորդարանում մեծ. պ. Սարգիս վարչապետին, որ յայտնի է Բազումի հայ հասարակութեան իւր ջանքերով անհատականութեամբ. Պ. Ս. վարչապետին քաջ ծանօթ է և հայ եկեղեցւոյ պատմութեան և Ս. Ա. թոռի ներկայ վիճակին, ուստի և իբրեւ եկեղեցւոյ և Ս. Աթոռի հանդամանքներին հանուս և ջերմութեամբ մարդ անուշաւոր ամեն ճիշդ կը թափէ Ս. Լուսաւորչի Աթոռին արժանաւոր գահակալ մի ընտրելու համար, աչքի առաջ ունենալով լոկ հասարակաց շահը:

Ախալքալաքից պ. Ն. գրում է, որ մի արժ. հայր միջնորդութիւնը է սարքում «Աղեղնի» դէմ: Մենք չենք դժգոհում այդ անպարտաճանաչ եկեղեցականի դէմ մեր վերաբերութեամբ, մանաւանդ որ նա ինքն իրան բաւական պատճառ է, ընդդէմ մեր ցանկութեան: Այժմ աւստրալիական ներողամտութիւնն աւելի աշխարհականութիւն է կարծես մեզն և բաժին մնացել, իսկ շատ դժկամաւոր ենք այն առթիւ, որ նոյն արժ. հայրը աչքի առաջ ունենալով Ախալքալաքի զարգացման չքաւորութիւնը և նորա մուրացկանութիւնը Ախալքալաքի եկեղեցւոյ իւր գոյութիւնը պահպանելու համար, աչքի առաջ ունենալով Ախալքալաքի շատ աշակերտաց և աշակերտականաց ուսումնից զրկվելը չքաւորութեան պատճառով, ժողովրդի ներկայ նեղ վիճակի ժամանակ գրեթէ բոլորն իրան է ժողովում մի անձի գրպան հարստացնելու և նորա մտախոռոչեան ծառայեցնելու համար, մինչդեռ իբրեւ քահանայ նախ պիտի հասկանար իւր խաղաղած դերը: Այս էլ երկի յառաջագործութեան նշան է: Վայ մեր զխիւն այդպիսի յառաջագործութիւնից, որ քան զյետադիմութիւնը վատթար է:

Իտալիայի Տուրին քաղաքում մի նոր և վիթխարի թատրոն են սկսել շինել:

«Արձագանքը» հաղորդում է. — Մեր յատուցող է գործողների խումբը ձեռնարկում է մտաւորապէս ապագայում նորից դէպքի կեանք կոչել ծագելով իմ հաստիւմ մեռած հայից թատրոնը և դուրս վերականգնութիւնը ապահովեցնելու նպատակով փետրվարի 18-ին մի մեծ կրթական երեկոյ է կազմելու, որին հետեւելու է մի պարահանդէս, որի շնորհիւ համար, ինչպէս լուր է, սինչ միջոցներ խնայելու չեն, թէ նուազահամարեւր աշխարհի իսկ ապահովութեան պէտք է համարել, դուրս դուրսական կարող է համարուել տիկին Զեղինէ Տէրեանցի անունը, որ իրանյաւոր պատրաստականութեամբ օգնելու ամեն մի ձեռնարկութեան, սիրով յանձն է առել երաժշտական մասի կազմակերպութիւնը: Զորավար տիկինը, որի ապագանք այնքան գրաւիչ է և այնքան սիրելի է ամենքի համար, ինքը անձամբ մասնակցելու է նուազահամարեւր:

Մեր երկրի նախնադասներին մինը հաղորդել է բարձրագոյն իշխանութեան

որ Կովկասի դիւանիսը անցեալ տարի շատ հետաքրքիր էին երկրագործական մեքենաներ ձեռք բերելու: Նախնադաս պետ խորհուրդ է տալիս երկրագործական գործիքների վաճառատները բաց անել Կովկասեան մի քանի գաւառներում և դիւանիսների համար առանձին վարկ բաց անել, որպէս զի դիւանիսի կարող լինին ձեռք բերել իրանց հարկաւոր գործիքները:

Զարթոյթից պ. Մատինիանցը հաղորդում է. — Գեղարքունիքի 28-ին ժողով կայացաւ Զարթոյթի հոգեւոր պարտիզանական հոգեւոր երկօրեայ ընտրելու տեղւոյս ս. Ղէորդ եկեղեցւոյ համար: Սղիսից նոր ժամանած գործակալաւոր քահանայ Ստեփանոս Տէր-Ստեփանեանի նախագահութեամբ (հարուսեցաւ երկօրեայ պ. Առուստանուր Զորեանը և երկը հաշտատեւներ: Ապա յարգելի տէր հայրը համառօտ, բայց ազգու քաղաքական հասկացրեց ժողովականներին հայ կանայքի սեռի դատարարականութեան բարձր նշանակութիւնը և այն օգուտները, որ մեր զարգացնելը ստանում են մոմսովաճառութեան արդիւնքից, եթէ սոքա կապալով են տրելու, որ և է մասնաւոր անձի (այս բանի վրայ ուշադրութիւն էր դարձրել մեր առաջնորդը առանձնապէս):

Նոյն տեղից նոյնը գրում է. — Աւերդ չեմ համարում ծանուցանել, որ արանից մի քանի շարաթ առաջ ընտրուած նոր գեղարքունիք պ. Հայրում Հայրամանցը և Գրիգոր Ստեփանեանը գրաւոր կերպով պարտաւորեցան նուիրել հոգեւոր պարտիզան խորհրդին 50-ական ուրբա, իրանց տարեկան ռոճկից, մինչդեռ օրինակին հետեւեցաւ քաղաքի նախկին ղեկավար պ. Գրիգոր Յարութիւնեանը: Նուիրելով 50 ուրբա այն պարտիզան աւազ եղբայրը մի ամիս առաջ նուիրեց մեր զարգացնելու ի յիշատակ իւր հանգուցեալ մօր կրկին 50 ուրբա:

Բժշկապետ Գ. Գ. Տէր-Գրիգորեանցը վերադարձել է արտաստանայից և ընդունում է հիւանդներին կանայք, ներքին և կոկորդի հիւանդութիւններով: Սէրգեյեւիկայ, տ. Շահաբադեանցի:

ՂԱՐՍԻՑ Խ. Լուսաւորչեան վարժարանի գրադարանի վարչութեան կողմից գրում են. — Սօմ օրերումս ստացուեցաւ տեղւոյս ս. Լուսաւորչեան վարժարանի աղքատիկ գրադարանի անուամբ նուէր Աղեքսանդրօպոլի Սահականուշեան զարգացի վարչութիւնից երկու օրինակ «Ճանաչման» Սահականուշեան օր. զարգացի Աղեքսանդրօպոլի. ամեն. Ա. Մեկնանցի, իւր աշխատանքով «Սօմը Միտքով» գրքից մի օրինակ: Պարան Գ. Տէր-Վարդէլեանցի, իւր աշխատանքով «Դասագիրք» Բոյճ. Աշխարհաբարութեան» գրքից մի օրինակ և պ. Է. Տէր-Ղրիգորեանցի մի օրինակ «Աշխատանքային Սանդուխտ»:

Գրադարանի վարչութիւնը հրապարակական հարկաւորութիւն է յայտնում ինչեւ նուիրատուաց:

ՇԱՐԱՆԻՑ Խ. Սիւրենը գրում է. — 1870 թ. մի խումբ աշխույժ հայ երիտասարդների հիմնած էին Շամախի մանկական մի մասնաւոր սրահ, որը կամայ կամայ գրաւելով դէպք ինքը հասարակութեան համակրութիւնը կարծ միջոցում ընդարձակուեցաւ և հարստացաւ, բայց վերջին ժամանակները նա նուստացել էր, աւելի միջոցի պակասութիւնից: Իսկ այժմ շնորհիւ աղինու երիտասարդների, որոնց մէջ առանձնակի նշանակաւորութեան արժանի են պր. Վ. Կարգ Կաճ:

